

25 Mayıs 2021 günü, 6 gün öncesinde Hürriyet Ankara ekinde çıkan “Eymir’in Ağaçları Neden Kuruyor?” başlıklı haberden hareketle, Eymir ve ODTÜ Doğasını Koruma Komisyonu olarak, Eymir Gölü çevresindeki ODTÜ ormanında yapılan inceleme gezisine ilişkin bilgilendirme raporu

Geziye katılanlar: Komisyon üyeleri; İnci Uysal, Adnan Kayadelen, Tümay Çobanoğlu Kırsal Çevre ve Ormanlık Sorunları Araştırma Derneği’nden; Ahmet Demirtaş, Mustafa Gökmen (ODTÜ Çevre Müh. Mezunu) ve ilerleyen saatlerde katılan Salih Usta.

Öncelikle komisyonun konuyla ilgili ön araştırmalarına dayanarak, Kırsal Çevre ve Ormanlık Sorunları Araştırma Derneği ile iletişime geçmeye karar verilmiş, ilk olarak Dernek başkanı Serdar Ölez ile görüşülmüştür. Serdar Ölez, kendilerinin de konuyla ilgilendiğini, ancak Orman İşletme Müdürlüğü’ndeki yetkili kişilerle görüşmelerinden, ağaçlardaki kurumunun yalnızca Eymir’de değil tüm Türkiye’de görülen bir sorun olduğunu öğrendiklerini ve bu nedenle Dernek olarak bu konuyla özel olarak ilgilenmeyi düşünmediklerini aktarmıştır.

Ağaçlardaki kurumunun bu nedenle olabileceği ancak böceklenme vs. gibi diğer nedenleri atlamamak, göz ardı etmemek gerektiği düşünüldüğünden Komisyon olarak, Kırsal Çevre Derneği’nde çalışan ve konunun uzmanı olan Orman Mühendisi Ahmet Demirtaş ile iletişime geçilerek orman alanına bir inceleme gezisi düzenlenmesine karar verilmiştir.

25 Mayıs günü Komisyonumuzdan ve Kırsal Çevre Derneği’nden ilgili kişiler ile birlikte orman alanında çeşitli gözlemlerde bulunulmuştur. Kırsal Çevre üyeleri tarafından Eymir Gölü çevresindeki ağaçların kuruma olasılığı daha düşük görüldüğünden, ODTÜ ormanının üst yamaçlarında gözlem yapmak amacıyla, TRT yakınındaki kapıdan giriş yapılmış ve güneybatı yönünde ilerlenmiştir.

Gezilen bölgede yer yer ağaçlarda kuruma olduğu saptanmıştır.

-Kuruyan ağaçlara bakıldığında genellikle tamamının veya bazı dalları dışında hemen hemen tamamının kuruduğu gözlenmiştir.

-Bazı ağaçların yalnızca sağ veya sol yanlarının kuruduğu gözlenmiştir. Edinilen bilgiye göre, dalların kökle olan bağlantı yollarının farklı olması bu duruma yol açmaktadır.

-Bazı ağaçlarda yalnızca üst dalların kuruduğu görülmüştür. Bunun nedeni de, kurumunun köklere en uzak olan bölgelerden, üst dallardan başlamasıdır. Bu ağaçların tamamen kuruması beklenmektedir.

-Gezilen güzergah boyunca, bazı ağaçların alt dallarının çıplak kaldığı gözlenmiştir. Edinilen bilgiye göre, bu tür kurumalar kuraklık veya böceklenme ile ilgili olmayıp, ağaçların sıkışık olduğu bölgelerde alt dalların güneş görememesinden kaynaklanmaktadır. Güneş görmeyen dallar için bu durum normal karşılanmaktadır.

Kırsal Çevre Derneği üyelerinden alınan bilgilere göre ağaçlarda kuruma nedenleri genellikle şunlardır;

-Az yağmur yağması ve kuraklığa bağlı olarak oluşan kuruma. Ankara'da genelde yüzeysel olarak değişen kalınlıklarda bir kil tabakası yer almakta, kökleri o derinliğe geçebilen ağaçlar kuraklıktan daha az etkilenmektedir. Köklerin ne kadar derinliğe gidebileceği ise çeşitli faktörlere bağlıdır (toprağın eğimi, ağacın altındaki kaya durumu vs).

- Böceklenmeden kaynaklanan kuruma. İnceleme bölgesinde görülmesi en olası böcek türü; "Çam Kese Böceği"dir. Kuruma görülen iki ağaçta Ahmet Bey, böcek olup olmadığını kendi yöntemiyle test etmiştir. Bu yöntemde, kurumuş bir dalın kabuğu, içindeki soymuk borusuna ulaşana dek sıyrılır. Eğer ağaç böceklenmişse soymuk borusunun üzerinde böceğin yürüme izleri ve dışkısı gözlemlenir. Bizim incelediğimiz iki ağaçta bu yönde bir saptama olmamıştır.

-Toprağın tuz dengesinin bozulması ve tuz miktarının çoğalmasına bağlı olarak gelişen kuruma. Bu tür kurumaya örnek olarak, ormanın kenarından geçen ana yola yakın olan ve yoldan görülen ağaçların, kışın karla mücadele için yolun tuzlanmasından etkilenmesi ve kuruması gösterilmiştir. Yolun kenarındaki kurumalar genellikle bu nedendir.

Öneriler:

- Gezimizin sonunda Kırsal Çevre Derneği üyelerinde hakim olan görüş; kurumunun kuraklığa bağlı olarak geliştiği ancak böceklenme kontrolü için daha fazla inceleme yapmak gerektiği, olmuştur. Bu noktada Komisyonumuzun üyesi Müge Gümüş'ün arkadaşı olan, Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Bitki Koruma Bölümü'nden akademisyen Emre İnak'tan yardım alınabileceği değerlendirilmiştir.

- Kırsal Çevre Derneği uzmanları, Ankara yakınındaki Beynam ormanına gidilerek, orada da benzer bir durum olup olmadığının araştırılması ve kıyaslama yöntemiyle bir fikir oluşturulmasını önermiştir.

- Önerilerden biri de, Eymir çevresindeki ve ODTÜ kampüsü içindeki ağaçların bir defalık değil, düzenli aralıklarla gözlemlenmesi olmuştur. Bu tür uzun vadeye yayılan gözlemler, ormanlardaki değişimle ilgili daha sağlıklı saptamalarda bulunmaya yardımcı olmaktadır. Görüşme sırasında, bu yöntemin zaten dünyada ve ülkemizde uygulandığından ve kabul edilen bazı standartların olduğundan bahsedilmiştir. Örneğin Orman Bakanlığı'nın tüm Türkiye'de belirlenen rotalarda 16 km.'de bir nokta saptadığı, ormana denk gelen noktaların gözlem istasyonu olarak belirlendiği ve ormanların durumunun bu istasyonlar aracılığıyla devamlı izlendiği bilgisi verilmiş, aynı şekilde Eymir ve ODTÜ yerleşke bölgesinde belirli aralıklarla bazı noktaların seçilerek ormanın izlenebileceği değerlendirilmiştir. Eymir Gölü için ODTÜ Biyoloji Bölümü'nün gözlem istasyonları olduğu ve Bölüm ile ilişkiye geçilerek gölü izledikleri gibi aynı şekilde ormanı da izleyebilecekleri Kırsal Çevre tarafından önerilmiş fakat Bölüm'ün Komisyonumuzla ilişki konusundaki tutumu nedeniyle bu düşüncenin belki daha ileride değerlendirilebileceği düşünülmüştür. Kırsal Çevre Derneği uzmanları, ormanı gözleme noktalarının belirlenmesinde Komisyonumuza yardımcı olabileceklerini belirtmişlerdir.

- Çıplak kaldığından, budanmış veya düşmüş olan kuru dalların orman alanında bırakılmayarak toplanması gerektiği, aksi halde yangın tehlikesini büyütebilecekleri aktarılmıştır. Bu konuda ODTÜ'nün çalışma planı olup olmadığı bilinmemektedir. Komisyon olarak bu konuda ne yapılabileceğini değerlendirebiliriz.

- Kırsal Çevre Derneği uzmanları ayrıca ODTÜ Orman Şube Müdürü olduğu belirtilen Fatih Bey ile iletişim kurulmasının yararlı olacağını söylemişlerdir.

Diğer notlar:

1. Gezilen ağaçlandırma sahasının, şimdilerde doğal gençleşme sağlayan yavru ağaçların da yer yer ortaya çıkmasıyla, orman vasfı kazanmakta olduğunu tespit etmek mutluluk vericiydi.
2. Ormanda ağaçlar dışında deniz üzümü, akyumak, patlangaç çalısı, süsen, adaçayı, keten, ayı pençesi, deve diken, videmanya, bıyıklı geven gibi çok farklı bitki, çalı ve çiçeklerin de hayat bulduğu, bunun ormana zenginlik kattığı görülmüştür.
3. Bu gezide mikroskobik boyuttaki zararlılar konusunda bir tespit yapma olanağı olmamıştır.
4. Ahmet Demirtaş, Ahmet Tarhan'ın anlarından ve anlatımlarından oluşan Kırsal Çevre Derneği yayını 2002 basımı Sözlü Ormancılık Tarihi kitabını önermiştir.

Raporu Hazırlayanlar: Tümay Çobanoğlu, İnci Uysal, Adnan Kayadelen

Not: Bilgilendirme yazısının hazırlanma aşamasında Ahmet Demirtaş Komisyonumuzu arayarak, Orman İşletme Şefi Bünyamin Günaydın'ın kendilerini aradığını, kuruyan ağaçlar konusunda araştırma yapacaklarını ve sonucu bildireceklerini aktarmıştır.